

**1979-1980 ÖĞRETİM YILI İLETİŞİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ  
SİNEMA VE TELEVİZYON BÖLÜMÜ ÖĞRENCİ ADAYLARININ  
TÜRKDİLİ GİRİŞ SINAVLARINDAKİ ANLATIM VE YAZIM  
SORUNLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME**

**Nevhis Cem AŞKUN**

Yüksek öğrenim kurumları, bir toplumda bireylerin elde edebilecekleri eğitimin son aşaması durumundadırlar. Ancak, günümüz koşullarında (ilk-orta-lise) vb. gibi yüksek öğretim öncesi eğitim kurumlarının çeşitli sosyo-ekonomik etkenlerle giderek zayıflayışı gözden kaçmıyacak bir gerçektir. Söz konusu ettiğimiz bu eğitim kurumlarının kapılarına biriken gençlerin çok az bir bölümünün yüksek öğretim yapabilme hakkını elde edebildiği de bir gerçektir.

Yüksek öğretim kurumlarına girebilen bu gençler orta öğretim kurumlarındaki bu zayıflama nedeniyle yüksek öğretim düzeyinin aradığı temel kültür gereklerinin çok gerisinde kalmaktadır.

Gerçi özel koşulları nedeniyle iyi yetişmiş öğrenciler görülüyor ise de bunların sayıları diğerlerine oranla oldukça düşüktür.

Günümüz koşullarında, ve genelde bireyin toplumdaki başarısı ile orununu belirleyen temel kültür öğelerinin başında anadilini bilme ve kullanma yeteneği gelmektedir. Kişi içinde yaşadığı

toplumla kurabileceği tüm bağları ancak anadiliyle sağlayabilecektir. Bu bakımdan yüksek öğrenim görmüş bir kişinin anadil bilgi ve yeteneği ilk ya da orta öğretim düzeyinin üzerinde değilse, yaşamda toplumla kurduğu ilişkilerde hiçbir zaman yüksek öğrenim diplomasının gerektirdiği orun ile saygınlığı elde edemeyecektir (1).

Bu gerçek karşısında öğrencilerini iyi yetiştirebilmek amacını güden yüksek öğrenim kurumlarının nitelikli gençler yetiştirebilmeleri için **şu noktalara** önem vermeleri gerekecektir düşüncesindeyiz.

- 1- Okula öğrenci olarak seçilecek gençlerin sadece Üniversite Seçme Sınavında aldıkları puanlar ile yetiştirmeyip ayrı giriş sınavı yapmaları.
- 2- Okullarında en az ilk iki yıl Türkdili eğitimine resmi ders programlarında yer vermeleri.
- 3- Girişte öğrenci adaylarının, sonraki dil eğitim programlarıyla yetiştirebilecekleri bir Türkdili bilgi ve yeteneğinde olup olmadıklarını ayıracak özel bir seçme sınavı ile değerlemeleri.

Ülkemizde nüfusun hızlı artışı, köyden kente göç, okul, öğretmen ve öteki eğitim olanaksızlıkları ile yetersizlikleri, bunlara bağlı diğer sosyo-ekonomik sorunlar yüksek öğrenimlerini tamamlamış kişileri bile, anadilleri olan Türkdilinde yöresel ya da çok kısıtlı çevre bağımsızlığından kurtaramamaktadır. Kuşkusuz bu durum Türkdilinin toplumdaki iletişim değerini düşürmekte başta kültürel olmak üzere toplumsal gelişmenin bir çok kesitinde tıkanmalara yol açmaktadır(1).

Dil düşüncelerin ürünü olduğuna göre dil ile düşünce arasında çok sıkı bir bağ vardır. Düşüncenin gelişmesi de ancak dilin gelişmesi ile sağlanabilir.

Toplumsal yaşamımızda geçirdiğimiz evrimleşmenin sonucunda dilimizde de gerek sözcüklerde gerek tümce yapısında oldukça önemli gelişmeler olmuştur. Bu gelişme ve değişimleri yakından

---

(1) AKÇE-TÜRKDİLİ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (T.E.M) Türkdili Bilgi ve Yetenek Değerleme Sormacası S.1, 1978.

izlemek öğrenim çağındaki gençlerimizin özellikle yazar ve öğretmenlerimizin uğraşısı olmalıdır (2).

Kuşkusuz, Anadilin yüksek öğrenim kurumlarına gelmiş gençler için bir sorun olmaması gerekir. Anadilin kavranması, orta öğretimde tamamlanmalı, yüksek öğretim kurumlarında ise öğreniminin anadilini geliştirmesine çalışılmalıdır. Oysa durum bunun tam tersi olmakta gençlerimizin çoğunluğu anadilinin kurallarını yeterince kavramadan yüksek öğretime gelmektedirler.

Bu durum düşük puanla öğrenci alan fakülte ve yüksek okullarda daha da belirgin olarak göze çarpmaktadır. Sağlam bir anadil bilgisine sahip olmadan yüksek öğretime gelen gençler burada karşılaştıkları dersler ile ilgili kavram terim, anlatım karmaşıklığı içinde bunalmakta, bu durum giderek onların başarılarını da etkilemektedir.

Örneğin; yazılı ve sözlü sınavlarda çoğu öğrenciler anlatmak istediklerini tam anlamıyla açıklamakta güçlük çektikleri için, başka deyişle düşüncelerini açıklayacak sözcükleri yerli yerinde kullanamadıkları için başarısızlığa uğramaktadırlar(3).

Sorunu en azından İ.B.F'e gelen öğrenciler açısından açıklığa kavuşturabilmek amacıyla 1979-1980 öğretim yılında Sinema ve Televizyon Bölümüne başvuran öğrenci adaylarına uygulanan Türkdili Giriş Sınavlarında öğrencilerin sadece ANLATIM VE YAZIM (imlâ) bozuklukları üzerinde bir inceleme yapmayı yararlı bulduk.

1979-1980 Öğretim Yılı Türkdili Giriş Sınavında Öğrenci adaylarına yöneltilen soru şöyleydi:

«Aşağıdaki sözcük dizilerinden dilediğiniz birini seçerek, seçtiğiniz dizideki sözcüklerin taşıdıkları kavramları içeren bir olay tasarlayıp öyküleyiniz. Öykünüzü yazarken dizideki sözcüklerden yalnızca ikisini kullanmayabilirsiniz.

İlk dizideki sözcükler şunlardı :

I- (Köy odası) (tezek) (Ebe Zeynep) (tarla) (türkü) (Gelin Ayşe) (Okul) (dağ köyü)

(2) NEVHİS CEM AŞKUN «Yüksek Öğretimde türkdili Eğitim ve Öğretiminin Bazı Temel Sorunları» ESADER C.XV, S.1, OCAK 1979 S. 375.

(3) A.g.k,

İkinci dizede ise;

II- (Kapıcının oğlu) (kuaför Necmi) (kumar) (tiyatro) (ülser) (televizyon) (futbol maçı) (milli piyango) sözcükleri yer alıyordu.

Aday öğrencilerden gelen yanıt kağıtlarını tek tek incelediğimizde gördüğümüz belli başlı Anlatım ve Yazım Bozukluklarından seçip fişlediğimiz bazı ilgi çekici örnekleri aynen yazıldığı şekilde aktarmayı uygun gördük. Verilen sözcüklerle bir olay öykülenip işlenirken aradan aldığımız tümcelerde gerek Türkdili anlatımı, gerek Türkdili yazım bozuklukları açısından son derece ilgi çekici bazı örnekleri aşağıda numaralayarak aynen yazıldığı şekliyle aktarıyoruz.

- 1) «Olayı duyan öğretmen **firar edep kaçırsada** sonra yakaladır ve hapse atılır. İşin aslını öğrenen İsmail öğretmenden bundan sonra daha da fazla çalış-ıp (hece bölünmüştür) emek sarfederek köye birşeyler vermeye çalışır ve verirde.»
- 2) «Gelin Ayşe hamile haliyle odun kırıyor. Ama sancılar arttıkça elindeki balta **gevşiyor**. Az sonra takatının kalmadığını **anladı**, kendini **bırakıverdi**. **Bu ibretli bir ders** olabilir gereken **yapılabilirdi**. Nice Türk anası gibi o da **hayattan** tadını alamadan gitti.»
- 3) «Birden hızla **kavenin** kapısı açıldı ve içeriye heyecandan sapsarı kesilmiş bir **okul çocuğu** girdi.»
- 4) «Derken babası geldi :  
-**Ağaya dedi** olan borcumuz bini aştı. Bugün köy odasında **karşı geldi seni beyendiğini söyledi**.»
- 5) «Arabalarını doğru giderlerken Necminin gözüne milli piyango satan bir çocuk çarptı. Çocuk kısa boylu 11, 12 yaşlarında üstü başı parçalanmış, fakat **gözlerinde mağlubiyeti kabul etmeyen parıltılar vardı**.»
- 6) «Gelin Ayşe sofrayı hazırladıktan sonra gidip Hasanı **uyan-dırır**. **Birlik** yemek yedikten sonra Hasan paltosunu alarak tarlaya gitmek için **hazırlandı**. Acaba zamanında yetişebileceklermiydi? sorusu herkesin içinden **geçiyordu**.»

- 7) «**Askerde baba olmayan kocada matem içindedir. Bu öykü toplumumuzun büyük bir bölümünü teşkil eder sadece bir köydeki olaydır.**»
- 8) «Apt'nın en çenesi düşüğü olan kuaför Necmi etrafına bakına bakına kapıdan ilk çıkan o **oldu**. İkinci katta oturan emekli memurun 3 oğlu **varmış**, bunlar hasta futbol **hastasıymışlar**. Biraz sonra kapıdan onnar **gözüktü** Yine ilk sessizlik öğlenin yaklaştığını haber veriyordu. Gördüklerimiz çok ilginç şeyler değildi, **her aptmandan** olan şeylerdi.»
- 9) «Çarşamba günü gelip çatmıştı. Şansından karısının saç yaptıрма günüydü. Kuaför Necmiden Saat 3 de çıkarsa bile arkadaşları ile kumar vakti geleceği için eve uğramıyacıktı....

Soğuk meşrubat sularını bilinçsizce içmeye başladı.»

- 10) «**Kişilerin köy deyince aklına hemen doğru dürüst evleri olmayan okulu suyu ve elektriği olmayan bir yer gibi gelir.**  
«Ne üzülüyorsun kızım muhtara gider senin hayvanları hasta söyleriz.

**Bunun üzerine ikisi de çıkıp muhtara gittiler. ve olan biten söylediler. Muhtarda veterineri çağırdı. Veteriner hayvanlar baktı.»**

- 11) «Her yeri inşaat halinde olan yenimahalle çok hızlı geliyordu. Önceden ahşap şeklinde olan evlerin hemen hepsi sökülüp yerine **taze** binalar yapılıyordu.

Beş katlı olan bu apartman **yatay** olarak sarı ve kiremit rengi olarak boyanmıştı.

Üst katlarda oturanların bazıları iyi **insanlardı** fakat **sırf kendilerini düşünen egoist tip insanlardı.**

«Çok güzel kumar oynuyordu. Kazanması ve kaybetmesi genellikle aynı oranda.»

- 12) «Kendisi hamile olmasına rağmen bütün tarla tezek yapmak herşey ona bakıyordu.

**Aksilik tarlada çalışanlarda görmüyordu.**

**Köyüm her sabah böyle neşeli, böyle hayatından mutlu kişilerin tarlaya hareketleri ile uyanır.**

**Şu gördüğümüz ise köyümün toplandığı köy odamızdır. Her zaman bir sorunumuz çıksa muhtar Rıza Ağa ile orada konuşuruz.**

Ha Çarşamba öğle üzeri ise köyümüzün neşesi Ebe Zeynep'tir.

Akşam üzeri ise tarladan sevinç içinde dönen köylülerin bir günün yorgunluğunu çorbası ile giderir. **Yarına hazırlık için sohbetlerimiz tamamlandıktan sonra erkenden yatarız.»**

- 13) **«Köyün hemen girişinde bir ilkokul okulun üstünde bir cami ve bir kaç evden ibaretti.**

Gururla söylemek gerekirken bir ilkokul öğretmeni olmayan yerde bir ebe bulunuyordu. Ebe Zeynep köyün hem öğretmeni hem sağlık memuru hem de yol göstereni olarak..

Zavallı Ayşe Gelin geleli daha on gün bile olmadı. Almış çapasını eline Ali ile birlikte tarlaya gidiyordu. Ormanın vermiş olduğu temiz hava ile yanakları elma gibi kızarıyordu. Hele bir de Ali **türkiye bir asıldı mı ehh** bir Ali söylerdi bir de kayalar.»

- 14) **«Arabada bunları düşünüyordu Zeynep** atların nal sesleri dağların yamaçlarında ritmik sesler çıkarırken o hep **düşüyordu:**

Bir ses duyuyordu ince yanık. Bu bir türküydü:

Gelin Ayşe su düşmüş  
Yosunları tuta tuta»

- 15) **«Necmi zaman zaman annesini ve babasını sinama tiyatro gibi eğlence yerlerine götürerek azda olsa mutlu kılmaktan geri kalmamaktadır.»**
- 16) **«Nihayet yanına ürkek adımlarla yanaşan adının Gelin Ayşe olduğunu öğrendiği yirmi yaşlarında bir genç kız yanaştı.»**
- 17) **«Bugün hava çok güzel diye geçirdi içinden herşey tam istediği gibiydi, bu hafta sonu çok güzel geçicekti; suyun**

kaynadığını bildiren su seslerini duyunca ayağa kalktı, **mukfağa** girip kaynıyan suya kahve attı. Biraz da süt ilave ettimi tam istediği gibi **olucaktı.**»

- 18) «Köyde halk ısınmak için tezek kullanmaktadır. Buna rağmen gerek halk bilhassa **o küçük öğrenciler soğuk'a karşı pek etkili olamamaktadırlar.**

**Köy denince aklımıza ilk gelen küçük bir Anadolu köyü gelir.** Konuda bu köylerden aklımıza ilk gelenidir.

Akşam olunca ona bir kaşık tarna çorbası çok bile geliyordu. Hemencecik uyuyor. Babasının yüzünü ayda yılda bir kere görürdü. Anası Ayşenin üzerine titrerdi. Çünkü o büyümüştü.»

- 19) «Evlerin kapıları sıkı sıkı kapanmış, pencerelerden sızan ışık denetleri dağ köyündeki gecenin olduğuna inandırmaya başlamıştı; Birazdan bu solgun ışıklarda yavaş yavaş **teker teker karanlığa terkedecekti.**

Yaklaşık 80-100 hane olan bu köyün başlıca gelir kaynağı hayvancılık **vardı.** Köyde sadece bir ilkokul **vardı.**»

- 20) «Necmi abi Eee çocuklar diye başladı söze. Sizlerde biliyorsunuz ki herşeyiniz gibi televizyon programlarınızda baştan **sağma.**»
- 21) «**Köye ilk gittiğimde bana hiçbir özelliği olmayan bir köy gibiydi.**

Köy halkı bana köyün sorunlarından köylünün çektiği zorluk ve sefaleti anlattılar ve zaten geneldeki sorunları bilme olanaksızdı. En basit köye gelmek için çekilen eziyet yolları durumu gözle görülür şeylerdi, bende çevreme oldukça **intiba** etmiş derken bütün köy halkını üzüntüye boğan **üzücü** olay oldu. **Köylü büyük bir hüznün kapladı.**»

- 22) «Nihayet adet olarak büyük amcamların evine gittik. «**Gelin amcam yukarki odada oturalım**» dedi. Amcamın yeni tarladan geldiği belli oluyordu. Akşam üzeri sesi güzel olan amcamın **Amede** güzel türküler söyledik ve böylece yirmi bir yıl sonra köyde ilk günümüz geçti.»

23) «Biz hemen hazırlıklara başladı. Bulduğumuz meydan bir içinde tamamen doldu.»

24) «Gideceğim yere daha kestirmeden varabilmek amacıyla arabamla yakılmaktan mütevellit olduğumu sandığım kenarlarını yer yer ağaç kırıntılarını süslediği toprak bir yola saptım...

İşte böyle sayın okuyurlar. Erkekliğimizi döverek ispat etmeye devam ettiğimiz hiç bir kötü söz ve küfürü esirgemediğimiz kadınlarımızın **feciatı** ne zaman bitecek? Sorarım sizlere...

25) «Ahmet Ağanda diğerleri gibi oğluyla birlikte günlerini tarlada geçirirdi. **Pür neş'e dolu bir kimseydi.**

Milli Piyango zengini olmuştu. Bu parayla kendisine ufak bir dükkân açtı. Sonunda bir televizyon acentası açtı. Babası bu durumdan gurur duyuyordu. Oğlunun yükselişinden memnunluk duyuyordu.»

Elimizden geldiğince bol örneklerle göstermeye çalıştığımız Anlatım ve Yazım Bozukluklarını kanımıza göre en ilgi çekici bulduğumuz özgün bir örnekle noktalamak istiyoruz. Aday öğrencinin kağıdını 26 nolu örnekle aynen aktarıyoruz.

26) «Çok uzak bir dağ köyünde akşam olmak üzere. Köyün evlerinde tek tük duman tütmekte. Bazı kadınlar akşamın bu dar vaktinde tezek yoğurmaktalar. Ebe Zeynep yanında bir kaç kişiyle hızlı hızlı gidiyor. Köy odasından çıkan muhtar alaycı gözlerle gidenlere bakıyor. Bu sırada öğretmen okuldan çıkmış kahveye geliyor. Muhtar onu görünce hemen radyoyu açıp «Gelin Ayşem» türküsünü dinliyor.

Tarladan gelenler türkünün geldiği yöne bakıyorlar ve yere tükürerek çekip gidiyorlar..»

Yazım ve Anlatım Bozuklukları açısından değerlendirmeye çalıştığımız ve bol örnekler vererek göstermeye çalıştığımız TÖEF aday öğrencilerine ait Türkdili Seçme Sınavının sonuçlarında orta öğretim kurumlarından diploma alıp bir yüksek öğretim kurumunun kapısına gelmiş olan gençlerimizin, esasta sağlam bir anadili öğrenimi görmemiş oldukları açıktır.



Verdiğimiz örneklerde de görüldüğü üzere sözcükler yanlış kullanılmakta; noktalama işaretlerine hiç bir şekilde dikkat edilmemekte. Kuralsız tümceler, anlatımı daha da karmaşık hale getirmekte. Sözcükler, ağızdan çıktığı gibi geliş güzel yazılmakta, tümcelerde, özne ve yüklem arasında bağlantı kurulamamaktadır

Öğrenciler belirli sözcüklerle düşünme alışkanlığında oldukları için yine belirli sözcüklerle düşüncelerini yazıya aktarıyorlar. Sözcükler seçilirken ve tümce kurarken belli bir titizlik gösterilmiyor. Ayrıca, yazım kurullarına uyulmakta gösterilen ilgisizlik başlı başına bir sorun yaratmakta. I. örnekte göstermeye çalıştığımız firar edip-kaçarsa da olduğu gibi biri Osmanlıca diğeri türkçe ama aynı anlama gelen iki sözcüğün art arda kullanılması, anlam pekiştirmek amacıyla bile yazılmış olsa göze ve kulağa hiç hoş gelmiyor. Her şeyden önce dilimizin kurallarını bozuyor. Yine aynı örnekte çalışıp sözcüğünün satır sonunda hecelerin kuralına uygun biçimde bölünmediği görülmektedir. Hece bölme ayrı bir yazım noksanlığı olarak dikkatimizi çekmektedir.

2 No'lu örnekte görüldüğü gibi tümcelerin yüklemelerinin kullanılışı arasında büyük bir uyumsuzluk göze çarpıyor. Yükleme eklenen zaman eki **yor**; hangi nedenden bilinmez yerini di'li geçmiş zaman ekine bir başka yüklemde bırakıveriyor. Böylece tümcenin öğeleri arasında uygunluk gözetilmemekte zengin anlatımlı ve kurallı tümceler yapılamamaktadır.

Bölge ağızlarının öğrenciler üzerinde etkisi büyüktür. Konuşmada büyük ölçüde görülen bu durum yazıda daha çok dikkatimizi çekmektedir. 3 No'lu örnekte kave (kahve) yerinde 15 No'lu örnekte onnar (onlar) yerinde **sınama** (sinema), **tiyotro** (tiyatro) yerinde 17 No'lu örnekte geçicekti (gececekti); **mukfak** (mutfak); olucaktı (olacaktı); 18 No'lu örnekte **baştan sağma** (baştan savma) 21 No'lu örnekte **intiba** (intibak) 22 No'lu örnekte **Amed** (Ahmet) 24 No'lu örnekte **feciat** (fecaat) olarak anlaşılması gereken yanlış kullanılan sözcüklerdir. Yazım yanlışlıkları arasında ince sıradan ünlülerin bulunduğu bir sözcükte iki ünlü arasına düşen yumuşak ğ'ler bazen y olarak yazılıyor. 4 No'lu örnekte **beyendiğini** (beğendiğini) sözcüğünün kullanımında görüldüğü gibi.

Diğer önemli bir sorun da da (de) bağlacıdır. Ayrı yazılan ve bağlama görevi olan da (de bağlacının kalma durum eki (locative) da,-de,-ta,-te eklerinden ayır tedilmesi gerekir. Seçtiğimiz tüm ör-

neklerde bu kurala uyulmadığı görülmektedir. 12 No'lu örnekte «Aksilik tarlada çalışanlarıda görmiyordu.» tümcesinde görüldüğü gibi.

Ayrı yazılması gereken soru eklerinin birleşik yazıldığı tüm örneklerde dikkatimizi çekmektedir. 6 N'lo örnekte «Acaba zamanında yetişebileceklermiydi?» soru tümcesinde soru eki olan **miydi** ayrı yazılmamıştır.

Yazım yanlışlıklarını böylece göstermeye çalıştıktan sonra bozuk anlatımlara bazı örnekler vermek istiyorum.

Bu arada bilgi yanlışları özellikle anlatım bozukluklarında rastlanılan yanlışlıklar oldukça ilgi çekicidir. Bozuk anlatımlara şu örnekleri verelim: 10) No'lu örnekte görüldüğü gibi «Kişilerin köy deyince aklına hemen doğru dürüst evleri olmayan okulu suyu ve elektriği olmayan bir yer gibi gelir» ve onun devamı olan diğer tümcelerde sözcüklerin seçilişinde öğrenciler büyük zorluklarla karşılaşmakta zengin anlatımlı ve kurallı tümceler yapamamaktadırlar. 11 No'lu örnekte (taze) sözcüğü son derece yersiz ve yanlış kullanılmıştır.

Böylece örnekler çoğaltılabilir 12 No'lu örnekte «şu gördüğümüz ise köyümün toplandığı köyodamızdır.» tümcesinde görüldüğü gibi aday öğrenci anlatmak istediği düşünceyi yazabilmek için seçtiği sözcüklerde çok fazla zorlanmaktadır. 13 No'lu örnekte «Köyün hemen girişinde bir ilkokul okulun üstünde bir cami ve bir kaç evden ibaretti» Tümcesinde yine sözcüklerin yerinde kullanılamamasından ileri gelen bir anlatım bozukluğu ilgimizi çekmektedir.

14 No'lu örnekte aday öğrencinin kullandığı sözcükler anlatmak istediği kavramları tam olarak karşılayamamaktadır. Çünkü, kullanılan sözcüklerde bazı heceler yarım bırakılmakta kuşkusuz bu şekildeki kullanmada anlatımın bozulmasına yol açmaktadır. Örneğin Zeynep Arabada bunları düşünüyordu yazacağı yerde 14 No'lu örnekte «Arabada bunları düşüyordu Zeynep» şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca aynı örnekte «Gelin Ayşe suya düşmüş» yerine «Gelin Ayşe su düşmüş» şeklinde ifade edildiğinde hiçbir anlam özelliği olmayan bir anlatım karmaşıklığıyla karşılaşyoruz.

Yine 13 No'lu örnek'in son tümcesinde «Hele birde Ali türküye bir asıldı mı ehh bir Ali söylerdi birde kayalar» şeklindeki anla-

tım bozukluğunda «türküyeye asılmak» aday öğrenci tarafından bir deyim olarak düşünülmüş kuşkusuz. Ancak, düşüncemize göre bölge ağızlarının öğrenciler üzerinde etkisi büyüktür. Konuşmada büyük ölçüde görülen bu durum yazıda daha çok klişeleşmiş söyleyişler olarak kendini göstermektedir. Böylece aday öğrenci kendisine göre «türküyeye asılmak» diye bir deyim yaratmaktadır.

18 No'lu örnekte «Köyde halk ısınmak için tezek kullanmaktadır. Buna rağmen gerek halk bilhassa o küçük öğrenciler soğuk'a karşı pek etkili olamamaktadırlar» tümcesiyle aday öğrencinin ne anlatmak istediği pek anlaşılammaktadır.

19 No'lu örnekte «Birazdan bu solgun ışıklarda yavaş yavaş teker teker karanlığa terkedecekti» tümcesinde anlatım bozukluğuna yol açan yersiz ve gereksiz yinelemelerin kullanımı, ayrıca anlatımı bütünlüyecek bazı sözcüklerin kullanılmayışı aday öğrencinin son derece düzensiz bir düşünsel yapıya sahip olduğunu da gösteriyor.

21 No'lu örnekte «Köyde ilk gittiğimde bana hiç bir özelliği olmayan bir köy gibiydi» tümcesinde aday öğrencinin ne anlatmak istediğini anlayamıyoruz. Yine aynı örnekte «Köylü büyük bir hüznü kapladı» tümcesinde kullanılan bir sözcüğün eksik bırakılışı çok büyük bir anlatım bozukluğuna yol açmaktadır.

22 No'lu örnekte «Gelin amcam yukarki odada oturalım» dedi, tümcesinde «Buyruk» olarak kullanılması gerekli olan «Gelin» sözcüğü anlatımdaki yanlış kullanma nedeniyle değişik bir anlam özelliğine bürünmüştür.

Aday öğrencinin yersiz devrik tümce kullanmaya özenmesi, anlatımda bozukluğa ve düşüncenin yanlış anlaşılmasına yol açmıştır. Yine aynı örnekte «Amcamın yeni tarladan geldiği belli oluyordu.» tümcesinde yeni sözcüğü sıfat olarak kullanılmıştır. Kuşkusuz yeni sözcüğünü zaman belirtici olarak düşündüğümüzde tümceyi şöyle açıklığa kavuşturabiliriz. «Amcamın tarladan yeni geldiği belli oluyordu.»

23 No'lu örnekte sözcüklerin tamamlanmadan yazılması kısacası bazı hece ve harflerin eksik bırakılması anlatımda bozukluklara yol açmaktadır. **Biz hemen hazırlıklara başladı.** Bulduğumuz meydan bir içinde tamamen doldu.» tümcesinde aday öğrencinin ne anlatmak istediğini pek anlayamıyoruz.

24 No'lu örnek'in şimdiye kadar sıraladığımız diğer örnekler arasında daha özgün bir yapıya sahip olduğunu belirtelim.

Aday öğrenci anlamını iyice bilemediği Osmanlıca sözcükleri kullanma alışkanlığındadır. Ancak anlamını bilemediği için sözcükleri birbiri ardına sıralayarak çok uzun tümceler kurma alışkanlığı içinde, esasta anlatmak istediği düşünce kaybolmakta, böylece uzun tümceler içinde büyük anlatım yanlışlıkları yapılmaktadır.

25 No'lu örnekte «Ahmet Ağada diğerleri gibi oğluyla birlikte günlerini tarlada geçirirdi. Pür neşe dolu bir kimseydi.» tümcesinde yine aday öğrencinin anlamını bilemediği için yanlış kullandığı -pür Farsça sıfat olarak Dolu anlamına gelmekte bununla çokluk, fazlalık, bolluk bildiren bileşikler yapılmaktadır. «Pür neşe neşe dolu anlamındadır. O halde ayrıca «pür neşe dolu» diye yazmaya gerek yoktur.

26 No'lu örnekte ise anlatım basitliği açısından tüm verilen örneklerin en özgünü olma niteliği görülmüş, aday öğrencinin kağıdı aynen hiçbir kısaltma yapılmadan aktarılmıştır. Anlatımdaki basitlik ilkokul seviyesindeki bir öğrencinin anlatım yanlışlıkları ile bile karşılaştırılamıyacak ölçüdedir. Öyküde öğrencinin ne anlatmak istediğini anlamakta bir hayli güçlüklerle karşılaşmıştır.

Bunların dışında genel olarak söylenebilecek konular şunlardır: Sözcüklerin seçilişinde anlamın bilinmemesinden ileri gelen yanlışlıklar yapılmakta aynı anlama gelen Osmanlıca ve Türkçe sözcükler sırasında yan yana kullanılmakta, böylece anlatım karmaşıklığına yol açılmaktadır.

Zengin anlatımlı ve kurallı tümceler yapılamamakta. Bazen yüklem tümcenin başında, özne sonunda kullanılmakta, böylece Türkdili tümce kuruluşuna aykırı bazı örnekler ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bir tümcede yer alan tamlamaların birbiriyle olan bağları sağlanamamıştır. Tümcenin öğeleri arasında uygunluk görülmemektedir. Güzel ve okunaklı bir yazı örneğine pek az rastlanmaktadır. Çok kimse el yazısı yerine kitap harfleri kullanmaktadır.

Unutkanlığın ve el alışkanlığının doğurduğu yanlışlardan biri de ş, ç ünsüzlerinin çengelleri, ü, i, ö ünlülerinin noktalarının ko-

nuılmamasıdır. Ünlülere nokta yerine bir göz ya da iki göz koymak yaygın alışkanlıktır.

Özne ile yüklem arasında teklik ve çokluk bakımından yapılan uyumsuzluklar da dikkati çeken konulardandır.

Büyük harfin nerelerde kullanılacağı özel adlara gelen eklerin ayrı yazılması hangi türde sözcüklerin özel ad sayılabileceği üzerinde durulacak önemli konulardır.

Anlatım bozukluğuna yol açan sorunları önce sözcükten hareket ederek şöyle sıralayabiliriz.

- 1) Sözcüklerin Türkçe Anlamları konusundaki bilgi yetersizliği.
- 2) Söz diziminde sözcükler arası bağıntıları kurmada bilgisizlik. Dolayısıyla sözcüğün tek başına taşıdığı anlamla başka sözcüklerle birlikte taşıyacağı anlamı bilememe sorunu.
- 3) Sözcüklerin onu kullanan insanların içinde bulunduğu sınıfsal yapı koşullarına göre değişik anlamlara gelebileceğini kestirememe örneğin; Kapıcının kullanabileceği bir sözcüğün öğrenci tarafından seminer salonunda da kullanılması. Dilin sınıfsal karakteri hakkında eğitim ve bilgi yetersizliği.
- 4) Sözcüklerin güncel konuşmalardaki amaçlarıyla yazıdaki amaçları arasındaki anlam ve kullanım farklarını görememe.
- 5) Sözcüklerin yöresel ve özellikle halk bilimsel anlam içerikleri konusundaki bilgisizlik ve deneyimsizlik.

Kısacası aday öğrenciler sözcüklerin biçim, kullanılış yerleri, söz dizimindeki işlevleri, anlam boyutları konularında bütünüyle bilinçsiz bir tutum içinde görünmektedirler.

Anlatım bozukluklarının tümcelere dayalı sorunlarını aşağıdaki biçimde özetlemek mümkündür:

- 1) Tümce üzerinde bir dilbilgisi eğitimi görmemenin ortaya koyduğu yazınsal sorunlar. Örneğin; Kullanılan tümce türünün yazınsal koşullarını bilmeden, özentiyeye dayanan ancak rastgele oluşturulan tümceler. (Başta devrik tümce

ama devrik tümceyi de kullanmanın bazı kuralları olduğu düşünülmez).

- 2) Günlük yaşamımızdaki konuşmalarda geçerli olan tümce-lerin yazımsal örneklerde de aynen geçerli olduğu yanılığın-ına düşmek.
- 3) Bir anlamı ortaya koymada rastgele kullanılan değişik tümce kalıplarının birbirleriyle uyumlar sağlanamadığı için anlatılmak istenenden çok farklı bir anlam özelliği or-taya koyduklarını bilememe. (Bir yalın tümce, arkasından bir bileşik tümce, arkadan bir devrik tümcenin kullanıl-ması gibi.)
- 4) Yörelere ve bazı toplumsal sınıflara özgü iletişimde geçerli tümce kalıplarını bilinçsizce kurallı söz dizimi kalıpları arasında kullanma.

### **Temel Yazım Sorunları**

Türk dilinde herhangi bir metin tümce ya da tümceler küme-sinin yazım bakımından incelenmesi aşağıdaki noktaları kapsar.

1) Ünlü ve ünsüzlerin kullanılışı

2) Ünlülerin birbirine etkisi-Büyük ünlü uyumlu-Küçük ün-lü uyumu-Ünlülerin ünsüzlere etkisi-Ünlülerin eylemliklere etkisi-Ünsüzlerin birbirine etkisi-Ünsüzlerin ünlülere etkisi-

3) Konuşmada sesteş olan sözcükleri yazımda ayırmak ya da ayırmamak

4) Bitişik yazılması ya da yazılmaması gereken sözcükler

5) İkilemelerin yazılışı

6) İlgeçlerin yazılışı

7) Bağlaçların yazılışı

8) Sayıların yazılışı

9) Yer adlarının yazılışı

10) Kişi adlarının yer adlarındaki kullanılışı

11) Büyük harflerin kullanılışı

- 12) Kesme, düzeltme, işaretlerinin kullanılışları
- 13) Birleşik Sözcükler ve kuralları
- 14) Diğer yazım kuralları

Kuşkusuz, (İ.B.F.) Sinema Televizyon Bölümü öğrenci adaylarının son Türkdili Giriş Sınavlarında görülen tüm yazım bozukluklarını incelemek bu çalışmanın kapsamını çok genişletir.

Ancak, Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzundan yararlanarak öğrencilerin yazım konusunda uymaları gereken kuralları yukarıda belirttiğimiz on dört noktayı dikkate alarak şöyle kısaca özetleyebiliriz:

### **Büyük Ünlü Uyumu**

Türkçe bir sözcüğün ilk hecesinde kalın bir ünlü bulunursa ondan sonra gelen bütün hecelerin de kalın ünlülerle, ince bir ünlü bulunursa, sonraki hecelerin de ince ünlülerle sürüp gitmesi gerekir: Ayak-lar-ın, eller-in, yu-mu-şak-lığ-ı, sert-lığ-i sözcüklerinde görüldüğü gibi aynı ekler köklerde bulunan kalın ya da ince ünlüye uyarak kalın yada ince ünlü ile sürüp gider. Dilimizde bu büyük kurala aykırı düşen bir kaç sayılı sözcük ve birkaç ek vardır.

«Anne, kardeş, hani, hangi, elma, şişman sözcüklerinde bu aykırılık görülmektedir.

### **Küçük Ünlü Uyumu**

Türkçede bir sözcüğün herhangi bir hecesinde düz bir ünlü varsa sonraki hecelerde de düz ünlüler bulunur. Yalnız kimi ünsüzlerin etkisi ile bu kurala aykırı bir kaç örnek meydana gelmiştir; avıç yerine avuç, camır yerine çamur, yağmır yerine yağmur, savırmak yerine, savurmak, kavırmak yerine kavurmak... gibi.

Türkçe bir sözcüğün herhangi bir hecesinde yuvarlak bir ünlü varsa, ondan sonraki hecenin ünlüsü, ya dar yuvarlak ya da geniş düz olur yoktan, üzülenler, geliyorsa örneklerinde olduğu gibi.

Türkçe bir sözcüğün birinci hecesinden sonraki hecelerinde geniş yuvarlak ünlüler bulunamaz: Bu kuralın aykırı örnekleri de -yor ekini taşıyan sözcüklerdir. Gelmiyor, sevmiyor, okuyor gibi.

## Ayrı Yazılan Bazı Sözlerin Ünlü Uyumlarına Bağlanması

Ünlü uyumları Türkdilini o kadar etkisinde tutar ki, sözcük içindeki seslerden başka yan yana düşen kimi sözler de ünlü uyumlarına girerler: «mi» soru eki, «de» bağlacı gibi.

### «mi» Soru Eki

«mi» eki sözcükten ayrı yazılır; fakat ünlü uyumları bakımından önceki sözcüğün ünlülerine uyar. Geldin mi, kaldın mı örneklerinde görüldüğü gibi, kalınlık incelik bakımından alır mı, görür mü örneklerinde de düzlük yuvarlık bakımından «mi» eki önceki sözcüğün ünlülerine uymaktadır.

### «de» Bağlacı :

Ayrı bir sözcük olan de, ekler gibi sözcüklere bağlanmaz; ancak kendinden önceki sözcüğün ünlüsüne uyar: o da gelecek ben de sözlerinde olduğu gibi. Bunun ayrı bir sözcük olduğunu düşünerek ve ayrı yazılmasından doğan duraklamayı göz önünde bulundurarak, kendinden önceki sözcük ile bir ünsüz benzeşmesine bağlı tutup d-'nin t- yapılması doğru olmaz: çakmak ta var kibrit te yerine çakmak da var kibrit de yazılmalıdır.

### Ünlülerin Ünsüzlere Etkisi

Türkçe sözcüklerin sonunda -b, -c, -d, g- ünsüzleri bulunmaz; bu ünsüzlerin süreksizleri bulunur: yurt, dip, aç, çok.... gibi yabancı sözcüklerin sonlarındaki bazı sürekli ünsüzler de Türkçede süreksizleşir: reng yerine renk, ilac yerine ilaç, kitab yerine kitap, ferd yerine fert ya da serenad yerine serenat, rob yerine rop gibi.

Türkçe sözcüklerde bulunan süreksiz ünsüzler iki ünlü arasına düşerse ya da ünlü ile başlayan bir ek alırsa çok kez sürekli olurlar. Bu yumuşama, ünlülerin süreksiz ünsüzlere etkilerinden doğar: ekmek, ekmeği, ekmeğe; ağaç, ağacı, ağaca; kanat, kanadı, kanada; dip, dibi, dibe.... gibi.

Yabancı sözcükler de Türkçenin bu kuralına çoğunlukla uyarlar: renk, rengi, renge; ilâç, ilâcı, ilâca; kitap, kitabı, kitaba; fert, ferdi, ferde; tereddüt, tereddüdü, tereddüde; rop, robu, roba; serenat, serenadı, serenada... gibi.



## Ünlülerin Eylemliklere Etkisi

Türk dilinde iki eylemlik eki (-me, mek), kimi çekim ekleriyle kullanmada birbirine karışmaktadır. Bu karışma ünlü ile başlayan eklerin, eylemlik eklerine getirilmesinden doğar. Özellikle ince ünlü taşıyan kök ve eklerde kendini gösterir: -mek eylemlüğinden yapılan gel-me-y-e, gel-me-y-i biçimleri ile konuşmada karışmaktadır ve yazımda da karışık yazılmaktadır. Halbuki, kalın ünlüsü olan kal-mağ-a, kal-mağ-ı biçimleri kal-ma-y-a, kal-ma-y-ı biçimleri ile konuşmada karışmaz. Fakat bugün bu iki eylemlik biçimi görev bakımından birbirinin yerini tuttuğundan, zamanla biri kalacak öteki unutulacaktır. Şimdiki durumda her ikisini de yazımda göstermek gerekmektedir.

## Ünsüzlerin Birbirine Etkisi:

Türk dilinde süreksiz bir ünsüzle biten bir sözcüğe, c, d,g ünsüzleri ile başlayan bir ek getirilince, ekin başındaki ünsüzler sertleşir: atdan değil attan, dipten, saçtan; atcı değil atçı, ekmekçi, sütçü; yaptırmak değil yaptırmak yetiştirmek, alışkın, somurtkan... gibi.

Bu kurala aykırı örnek konuşmada olmadığı halde yazımda bu çeşit yanlışlara rastlanmaktadır: yurttaş yerine yurddaş, kitapçılık yerine kitapçılık gibi.

Türkçede kullanılan bazı yabancı sözcüklerin içseslerinde rastlanan -nb- seslerindeki «n» ünsüzü «b» ünsüzünün etkisiyle «m» olur; bu benzeşmenin yazımda gösterilmesi gerekir; anbar yerine ambar; sünbül yerine sümbül; çarşanba yerine çarşamba, perşembe yerine perşembe; penbe yerine pembe; kanbur yerine kambur; tenbel yerine tembel; zenbil yerine zembil; anber yerine amber; zenberek yerine zemberek; kümbet yerine kümbet; çenber yerine çember.... gibi.

## Ünsüzlerin Ünlülere Etkisi:

Bazı ünsüzler, ünlüleri etkileri altına alarak genişken daralmalarına, kalınken incelmelerine yol açarlar. Bu çeşit ünsüzlerin başında y'yi görürüz. «y» ünsüzü kendinden önce gelen geniş ünlüleri daraltır. Başla-, dile- gibi gövdelerin sonundaki -a, e- gibi geniş ünlüler «y» ünsüzü önünde daralırlar: Başla-y-an sözü, konuş-

mada başlı-y-an, dile-y-en sözü, dili-y-en olur. Yalnız, başka eklerde sözcüğün kök ya da gövdesi değişmeden olduğu gibi kalır: baş-la-dı-m, dile-di-m sözcüklerinde olduğu gibi.

### **Konuşmada Sesteş Olan Sözcükleri Yazımda Ayırmak Ya da Ayırmamak**

Konuşmada sesteş olan, yani aynı sesi veren sözcükleri yazımda ayırmak ya da ayırmamak mümkündür, yalnız çoğunluk bu durumda güçlüklerle uğramaktadır. Öyle zamanı gibi bir sözdeki öyle sözcüğü ile, öyle söyleme sözündeki öyle sözcüğü aynı biçimde söylenirse de ayrı biçimlerde yazılır ve ayrı görevlerde kullanılır. Bu ayrı kullanılışın kesin sınırları da belirlemiştir, ayrı yazılmaları gerekir.

### **Bitişik Yazılacak ya da Yazılmayacak Grupların Gerekçeleri:**

Türkdilinin yazımında, önemli karışıklıkların çoğu da grupların bitişik yazılıp yazılmamasından doğmaktadır. Bu durumda herhangi bir anlaşmaya varmak ve bu anlaşmayı yerleştirmeye çalışmak mümkünse de bu anlaşma gerçeklere ve gerekçelere dayanmazsa yine de karışıklıklara yol açar.

### **Bitişik Yazılmaması Gerekenler**

Türkdilinin başlıca özelliklerinden biri de bir sözcüğün tekrarıyla ya da taklit edilmesi ile bazı dilbilgisi görevlerinin karşılanmasıdır. Bu tekrarlar ya da taklitler bazı yerlerde bitişik bazı yerlerde ayrı yazılmaktadır. Bu çeşit sözcüklerin görevleri bakımından ayrı ayrı yazılmaları gerekir.

Türkçede sözcüklerin tekrarı ya da ses ve anlam bakımından yansıtılması anlam kuvveti yaratır ve dolayısıyla bir dilbilgisi görevi meydana getirir. Bu görevin belirmesi içinde tekrar edilen ya da yansıtılan sözcüklerin ayrı ayrı yazılmaları doğru olur.

### **İkilemelerin Yazılışı**

Türkdilinde, anlatım gücünü arttırmak için aynı sözcüğün tekrarına, anlamları yakın ya da karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran sözcükleri yan yana kullanmaya ikileme denir; bu ikilemelerin ayrı ayrı yazılmaları gerekir.

Salına salına, söylene söylene, çabuk çabuk gibi.

## **İyelik Eki ile Kurulan İkillemeler**

İkillemelerin birinci sözcüğünden sonra gelen iyelik eki, sanki iki sözcüğü birbirinden ayırmak için bir durak yapılmasını sağlar; bu bakımdan da ayrı yazılmaları gerekir; aslında bir çeşit deyim sayıldıkları için de ayrı yazılmaları doğru olur: kızı kızına, darı darına, boşu boşuna, ucu ucuna gibi.

## **Ad Durum Ekleriyle Kullanılan İkillemeler**

Ad durum ekleriyle kurulan ve deyim olan ikillemeler ayrı yazılır: baş başa, başa baş, bire bir, göz göze gibi.

## **İlgeçlerin Yazılışı**

İlgeçler başlı başına bir sözcük türü olduklarından ayrı yazılmaları gerekir. Kimi zaman bunların ek gibi sözcüklere bitişik yazıldıkları görülürse de yazım ve dilbilgisi yönünden bu kullanılış tarzı doğru değildir, İçin, gibi, değin, dek, öte, beri gibi.

## **«dahi» Anlamındaki «de» Bağlacının Yazılışı**

-de sözcüğü de kalma durumu bildiren -de eki ile çok kez karıştırıldığından bitişik yazılmaktadır. Oysa ek değil, başlı başına bir sözcük olduğu için ayrı yazılması gerekir, gelip de bulamamak, oku da anla, o da gelecek Turgut da gibi; -de eki ise yalnız özel adlardan kesme ile ayrılır: Bu kitap siz de ya da Turgut'ta vardır gibi.

## **«ki» Bağlacının Yazılışı**

Cümle değerindeki sözlerden sonra gelen ki sözcüğü de, ilgi eki olan -ki eki ile çok kez karıştığından kendinden önce gelen sözcüklere bitişik yazılmaktadır. Oysa ayrı bir sözcüktür, ayrı yazılması gerekir: diyorlar ki, sen ki, de ki biçimlerinde olduğu gibi. Aynı görevde olan halbuki, oysaki, mademki, sanki sözlerindeki ki ise sözcüklerle kalıplaştığı için bitişik yazılır. Bu çeşit bağlı yazılan ki sözcüğü, benimki, evdeki, sokaktaki sözlerindeki -ki ekinden görev ve kuruluş bakımından ayrılır.

## **Sayıların Yazılışı**

Sayı adlarının kimi zaman bitişik yazıldığı görülmektedir. Banka zorunlukları olmadıkça sayı adlarının ayrı yazılmaları doğ-

ru olur: bin sekiz yüz elli altı, dört milyon dokuz yüz bin gibi. Banka ve benzeri kurumlarda araya başka sayılar sokulmaması için, bütün sayı adlarının bitişik yazıldığı görülür: binsekizyüzelli altı, dörtmilyondokuzyüzbin gibi. Bu tutum sözcüklerin uzamasına yol açtığından zorunluk olmadıkça sayıların ayrı yazılmaları gerekir.

Sayılardan sonra kullanılan ekler kesme işareti ile ayrılır: 1955'ten sonra; saat 11'de gibi.

### **Yer Adlarının Yazılışı**

Bütün yer adları büyük harfle başlar. Birden çok sözcük ile kurulan yer adları bitişik yazılır: Afyonkarahisar, Akdağmadeni Gaziantep, Rumelihisarı.... gibi.

### **Kişi Adlarının Ter Adlarındaki Kullanılışı**

Onur vermek, saygı göstermek için, kişi adlarından alınmış yer adlarının ayrı ayrı yazılmaları gerekirken bitişik yazılmadıkları görülmektedir; ayrı yazılmaları doğru olur: Gazi Mustafa Kemal Paşa Bulvarı, Ziya Gökalp Caddesi, Mithat Paşa Caddesi gibi.

### **Büyük Harflerin Kullanılışı**

Büyük harflerin kullanılmasındaki başlıca tutum, bir sözcüğe verilen önemi belirtmektir.

1) Özel adlar (insan, hayvan, kent, köy, semt, akarsu, deniz, dağ, ova, orman adları) ve benzeri (dil, din mezhep, tarikat, ulus adları) büyük harfle başlar.

Büyük harfle başlayan sözcüklerin türevleri de büyük harfle başlar: Türkçeleştirmek, İstanbullu gibi.

Ülke adları da ad durum eklerinden kesme ile ayrılır: Almanya'yı, Türkiye'ye Amerika'dan gibi.

2) Bütün yazı başlıklarının her sözcüğü büyük harfle başlar. Türk Dilinin Gelişmesi v.b. gibi.

3) Sözbaşı olan her cümle büyük harfle başlar:

4) Cümle sonundaki nokta (.), ünlem (!) ve soru işaretlerinden (?) sonra gelen sözler de büyük harfle başlar.

5) Saygı göstermek ve önem vermek istendiği zaman belirli kimi sözcükler büyük harfle başlatılabilir:

6) Eskiden konulmuş yer adlarındaki kişi ad ve lakapları bitişik yazılırsa da bu çeşit adların yeni ve yer adlarında ayrı ayrı yazılması ve herbirinin büyük harfle başlaması gerekir.

7) Saygı ve meslek unvanları büyük harfle başlar.

8) Dizeler büyük harfle başlar.

9) Kısaltmaların çoğu büyük harfle başlar.

10) Sayfaların üst ya da alt sağ köşelerine ayrıca konulan tarihlerde ay, gün adları büyük harfle başlatılır:

11) Dokuz gezegenden sekizinin adı büyük harfle başlar: Merkür, Venüs, Mars, Jüpiter, Satürn, Uranüs, Neptün, Plüton yalnız dünya gezegeninin adı küçük harfle başlar.

12) Özel ad olarak kullanılan Arapça ve Farsça tamlamaların içinde bir özel ad daha varsa bu ad büyük harfle başlar:

13) Satırbaşı büyük harfle başlar ve alttaki satırdan beş harflik bir sözcük eni kadar içerden yazılır.

## S O N U Ç

1979-80 öğretim yılında Sinema ve Televizyon Bölümüne başvuran öğrenci adaylarına uygulanan Türkdili giriş sınavlarında herbiri ayrı bir orta öğretim kurumundan diploma almış olan aday öğrencilerin pek azı dışında büyük bir çoğunluğun anadili eğitimini alamamış olduğunu göstermeye çalıştık.

Bir duygu ve düşünceyi anadilin en zengin sözcükleriyle anlatabilme ve yazabilme günlük yaşamımızda eğitim görmüş kişiyi bu olanağı elde edememiş kişilerden ayıran en belirgin özelliktir.

Öğrencilerine iyi bir eğitim verebilmeyi amaçlayan yüksek öğretim kurumlarının asıl amaçları, verebilecekleri mesleki eğitim yanında, ayrıca onlara iyi bir «anlatım ve yazım» bilgisi ile yeteneğini kazandırmak olmalıdır.

İ.B.F. Sinema Televizyon Bölümü öğrenci sınavlarının Türkdili giriş sınavlarındaki başarı durumlarına baktığımızda ilk-orta-

lise öğrenimini bitirerek gelmiş olan bu öğrencilerin Türkdili anlatım ve yazım yetenekleri açısından büyük sorunları olduğunu görmekteyiz. Bu görüşümüze yol açan nokta aday öğrencilerin çoğunluğunun «anlatım ve yazımda» değil lise-ortaokul düzeyi, ilkököl düzeyinin de altında sanki onbir yıl hiç eğitim görmemişcesine dil bozuklukları içinde bulunmalarıdır. Böyle bir anadil bozukluğu ve yetersizliği içinde yüksek öğretim kurumlarının kapılarında biriken bu gençlerin ne nitelikte yabancı dil öğrenebildikleri de ayrıca ele alınması gereken önemli bir sorundur.

Sinema ve Televizyon Bölümü öğrencilerinin yönelecekleri mesleklerinin de gereği olarak çok iyi bir Türkdili anlatım ve yazım becerisine ulaşmaları gerekmektedir. Bu alandaki öğretim ve eğitim çabalarımızı en azından iki yönlü ele alma zorunluluğu söz konusudur. Şöyleki:

1) Öğrencilerin Türkdili anlatım ve yazım bilgisi ile yeteneklerini yüksek öğretim düzeyine çıkarabilmek.

2) Bu fakültenin sinema ve televizyon bölümü ile açılacak olan diğer bölümlerinde uzmanlık alanlarının gerektirdiği düzeyde anlatım ve yazım becerisini öğrencilere kazandırabilmek.

Sorunun çözümü ve alınacak sonuçlar oldukça uzun dönemlidir. Eğer öğrencilerin doğal çevresinden getirdiği bu geri anlatım ve yazım bozuklukları yükseltilemezse kendisi bir yandan önce aydın olma orununa, diğer yanda fakültenin uzmanlık alanlarının gerektirdiği anadil yeteneğini ortaya koyamadığından «mesleğinin adamı» olma aşamasına bir türlü gelemeyecektir.